

Bydgoszcz dnia 16 sierpnia 2019 roku.

dr hab. Wojciech Kazmierczak
Kierownik Zakładu Badania Narządów Zmysłów
Klinika Otolaryngologii i Onkologii Laryngologicznej
z Pododdziałem Audiologii i Foniatrii
Uniwersytetu Mikołaja Kopernika w Bydgoszczy

R E C E N Z J A

rozprawy na stopień doktora nauk o zdrowiu

mgr Natalia Czajka

„Ocena skuteczności treningu słuchowego opracowanego dla pacjentów z trudnościami w przetwarzaniu słuchowym współwystępującymi z zaburzeniami koncentracji słuchowej.”

Ośrodkowe zaburzenia przetwarzania słuchowego są stosunkowo nową jednostką chorobową dosyć słabo znana, poza wąskim gronem specjalistów, dla lekarzy zajmujących się problemami zaburzeń rozwoju mowy u dzieci. Związane z tym zagadnieniem problemy edukacyjne u dzieci w wieku szkolnym wymagają dobrze postawionej diagnozy, a w dalszej kolejności prawidłowego leczenia. Wśród otorynolaryngologów problem zaburzeń rozumienia mowy często ogranicza się do oceny drogi słuchowej, a brak postępów w diagnozie i leczeniu powoduje wśród rodziców dzieci potrzebę szukania, nierzadko w odległych od miejsca zamieszkiwania ośrodkach, pomocy. Stąd upowszechnienie wiedzy dotyczącej tematu jest bardzo pożądane w środowisku laryngologów, audiologów, foniatrów czy audiofonologów. Z problemem tym zmierzyła się mgr Natalia Czajka pod nadzorem prof. nadzw. Piotra H. Skarzyńskiego w przedstawionej mi do recenzji pracy.

Praca doktorska ma klasyczny układ edytorski, składa się z 188 stron.

Uzupełnia ją polskie i zagraniczne piśmiennictwo w liczbie 155 pozycji. Praca jest podzielona na 15 rozdziałów, w tym: wstęp, cele pracy, materiał i metodę, wyniki, dyskusje i wnioski. W jej skład wchodzi 107 tabel oraz 87 rycin. Znajdujemy też w niej spis skrótów. Co do ostatniej pozycji spis ten nie zawiera wszystkich pozycji, co było pewnym utrudnieniem dla recenzującego.

W pierwszych trzech rozdziałach doktorantka przybliżyła nas do omawianego zagadnienia. W szczególności definiuje omawiana jednostkę chorobowa wskazując na mające dopiero nastąpić zaszeregowanie jej do klasyfikacji ICD-10, co podkreśla nowatorstwo pracy. Wskazuje na problemy związane z orzecznictwem, a także dosyć szczegółowo omawia aktualnie stosowane metody terapii. Z krytycznych uwag wskazuje na pewne błędy pojawiające się w tej części jakim jest opisanie uszkodzeń obejmujących nerw ślimakowy jako uszkodzeń o lokalizacji ślimakowej. Pokusiłbym się również o nieco szersze omówienie zagadnień oceny inteligencji badanych i możliwego wpływu jej poziomu na uzyskiwane wyniki. Na pochwałę zasługuje zwrócenie uwagi na konieczność wielodyscyplinarnego podejścia do diagnozowania omawianej jednostki chorobowej często zapomnianej w praktyce.

W kolejnym rozdziale autorka formułuje cele pracy jakimi są: ocena skuteczności proponowanej autorskiej terapii w zakresie wyników wczesnych jak i odległych leczenia, ocena wpływu płci, wieku i inteligencji badanych na uzyskiwane wyniki.

W rozdziale materiał i metoda doktorantka opisuje grupę badaną składającą się z 143 osób, w tym 64 dziewczynek i 79 chłopców, w ocenie wyników odległych liczba badanych spadła do 115 osób. Wyniki są konfrontowane z badaniem grupy kontrolnej składającej się z 30 osób nie poddanych terapii, a chorujących na taka sama jednostkę. Grupa ta odpowiada w zakresie płci i wieku grupie badanej. W tej części doktorantka opisuje zastosowaną przez siebie autorska metodę terapii, zastosowane metody oceny jej skuteczności, schemat

wykonywania poszczególnych badań, a także zastosowane metody statystyczne. Opis metody jest prawidłowy, na pochwałę zasługuje szczegółowe opisanie zastosowanych testów w liczbie 12. Dla oceniającego jedyny problem stanowił opis stymulacji mięśni ucha środkowego w przebiegu terapii, który w mojej ocenie wymaga precyzyjniejszego opisu.

W rozdziale wyniki doktorantka przedstawiła rezultaty swoich badań podzielone na 6 podrozdziałów. W pierwszym z nich porównała wyniki testów oceniających procesy przetwarzania słuchowego w grupie badanej i kontrolnej. W 6 spośród 12 testów grupy te różnią się od siebie statystycznie istotnie. W następnym podrozdziale doktorantka zestawia wyniki testów oceniających procesy przetwarzania słuchowego w grupie badanej i kontrolnej w 3 miesiące po zakończeniu terapii. Uzyskane wyniki pozwoliły stwierdzić różnice istotnie statystyczne w drugim pomiarze w każdym badaniu w grupie pacjentów czyli podlegających terapii, natomiast nie stwierdzono takich różnic w grupie kontrolnej tj. nie podlegającej terapii. W trzecim podrozdziale oceniono wyniki testów w czasie odległym od terapii tj. 6 do 12 miesięcy po terapii. Nie stwierdzono istotnych statystycznie różnic w odniesieniu do wyników w 3 miesiące po terapii, co pozwoliło autorce stwierdzić trwałość uzyskanych wyników zastosowanej metody. W kolejnych podrozdziałach autorka oceniła wpływ wieku, płci i inteligencji badanych na uzyskana poprawę wyników w 3 i od 6 do 12 miesięcy po terapii. Stwierdzono brak wpływu płci na uzyskane wyniki, natomiast w kwestii wieku stwierdzono gorsze wyniki poprawy u dzieci w przedziale wieku później 6 roku życia. Po ocenie inteligencji wrodzonej autorka stwierdziła gorsze wyniki terapii w grupie dzieci o inteligencji poniżej przeciętnej. W tym miejscu chciałbym podkreślić zasługująca na uznanie przejrzystość i klarowność przedstawionych wyników.

W kolejnym rozdziale dyskusja autorka omawia uzyskane wyniki porównując je z badaniami innych autorów. Wywodzi w niej nowatorskie elementy swojej pracy w zakresie terapii zaburzeń przetwarzania słuchowego o czym

wspominałem wcześniej. Doktorantka wskazuje na fakt braku klinicznego stosowania testów oceniających wyniki terapii oraz na fakt konieczności wykonywania wielu z nich w przebiegu oceny jej skuteczności. W mojej opinii podnosi to tylko wartość przedstawionej mi do recenzji pracy.

Rozdział wnioski precyzyjnie odpowiada na zadane w celu pracy pytania.

Podsumowując swoją ocenę niezwykle pozytywnie oceniam zastosowaną w pracy nową metodę terapii ośrodkowych zaburzeń przetwarzania słuchowego, przedstawienie uzyskanych wyników. Stwierdzone braki w opisie badań oceniających inteligencję badanych czy metody stymulacji mięśni ucha środkowego w zastosowanej terapii nie umniejszają jej wartości, natomiast zalecałbym tu w przypadku dalszej publikacji wyników ich uzupełnienie.

W mojej opinii rozprawa doktorska mgr Natalii Czajki pt.: „Ocena skuteczności treningu słuchowego opracowanego dla pacjentów z trudnościami w przetwarzaniu słuchowym współwystępującymi z zaburzeniami koncentracji uwagi słuchowej.” w pełni odpowiada wymogom określonym w artykule 13 ust. 1 Ustawy o stopniach naukowych i tytułach naukowych oraz o stopniach i tytułach sztuki w związku z artykułem 179 ust. 1 Ustawy z dnia 3 lipca 2018 roku Przepisy wprowadzające ustawę - Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (DZ.U. z 2018r. poz. 1669.)

Składam przed Wysoką Radą Wydziału Nauk o Zdrowiu Warszawskiego Uniwersytetu Medycznego wniosek o dopuszczenie mgr Natalii Czajki do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Wojciech Kazmierczak